

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами імені
акад. І.А. Зязюна

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ТЕХНОЛОГІЇ ВПЛИВУ У ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-
науковий)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітня програма Психологія

вид дисципліни спеціальна (фахова) підготовка, вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання очна, заочна

Харків – 2024 рік

Навчально-методичні матеріали лекцій

План лекційних занять

Тема	Кількість годин
Тема 1. Психологія впливу.	2
Тема 2. Спілкування в системі міжособистісних і професійних стосунків як джерело впливу.	2
Тема 3. Комунікативний бік спілкування в професійній діяльності.	2
Тема 4. Інтерактивний бік спілкування. Фактори і закономірності психологічного впливу на особистість.	2
Тема 5. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.	2
Тема 6. Вплив як маніпуляція.	2
Тема 7. Вплив у різних сферах життєдіяльності.	2
Тема 8. Теорії захисту від впливів.	2
Тема 9. Особливості комунікації в цифровому середовищі.	2
Тема 10. Вплив культурних відмінностей на комунікаційний процес в професійному середовищі: сучасні тенденції.	2

Тема 1. Психологія впливу.

Поняття «вплив», «особистий вплив», «соціальний вплив» та «психологічний вплив». Понятійний апарат психологічного впливу, різні параметри впливу. Основні механізми впливу (переконування, навіювання, зараження, наслідування, конформність).

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові

модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

Тема 2. Спілкування в системі міжособистісних і професійних стосунків як джерело впливу.

Типи, функції та значення спілкування в житті людини та професійній діяльності. Поняття та явища соціальної перцепції в професійній діяльності. Механізми взаєморозуміння, явище стереотипізації та першого враження в професійній діяльності. Зміст і ефекти міжособистісного сприйняття. Казуальна атрибуція в професійній діяльності. Міжособистісна атракція в професійній діяльності.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М.Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с.

Тема 3. Комунікативний бік спілкування в професійній діяльності.

Специфіка процесу обміну інформацією в міжособистісному спілкуванні. Зворотній зв'язок в професійній діяльності та його роль у визначенні своїх професійних можливостей. Комунікативні бар'єри в професійному середовищі. Схема Ласуеля в професійній діяльності. Вербальна та невербальна комунікація в діловому просторі як інструменти впливу. Організація простору й часу комунікативного процесу.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.

6. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с.

Тема 4. Інтерактивний бік спілкування. Фактори і закономірності психологічного впливу на особистість.

Основні підходи до дослідження інтерактивної сторони. Типи взаємодій: кооперація, конкуренція, конфлікт. Взаємодія як організація спільної діяльності в професійній діяльності. Психологічна гра як метод впливу та її типи.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові

модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с.

Тема 5. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.

Ефективність впливів. Конструктивні-неконструктивні види впливу і контрвпливу. Нейролінгвістичне програмування в діловому просторі. Соціальні автоматизми за Р. Чальдині.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.

6. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ “ХПІ”, 2022. 340 с.

Тема 6. Вплив як маніпуляція.

Явище соціально-психологічної маніпуляції: критерії, ознаки, причини, передумови, корені. Мішені маніпуляторів. Види маніпулятивного впливу. Складові маніпуляції.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.
5. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
6. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ “ХПІ”, 2022. 340 с.

Тема 7. Вплив у різних сферах життєдіяльності.

Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості. Масові впливи у великих групах. Феномен деструктивних культур й контролю свідомості. Групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культурі.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок,

О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.

6. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ “ХПІ”, 2022. 340 с.

Тема 8. Теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння впливам. Залежності: попередження та подолання. Універсальний алгоритм захисту. Активний і пасивний захист. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій в професійному середовищі.

Рекомендована література:

1. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

2. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

4. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

5. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ “ХПІ”, 2022. 340 с.

Тема 9. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Етика онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Вплив соціальних мереж на професійну комунікацію.

Рекомендована література:

1. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

2. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.

3. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ «ХПІ», 2022. 340 с.

4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.

5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комунікативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. Проблеми сучасної психології, №3, 48-57.

6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.

7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комунікативних умінь майбутніх менеджерів// В.В. Шаполова // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. — №2. — С. 54-64.

Тема 10. Вплив культурних відмінностей на комунікаційний процес в професійному середовищі: сучасні тенденції.

Стратегії адаптації до міжкультурних бар'єрів в діловому просторі.
Комунікація в міжнародних командах.

Рекомендована література:

1. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.
2. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
3. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ «ХП», 2022. 340 с.
4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.
5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комунікативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. Проблеми сучасної психології, №3, 48-57.
6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець. – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.
7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комунікативних умінь майбутніх менеджерів// В.В. Шаполова // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – Х.: НТУ «ХП», 2020. — №2. — С. 54-64.

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу аспірантів

Самостійна робота аспірантів (СР) займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності СР значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості аспіранта.

Самостійна робота завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Адже знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися дійсним надбанням людини. Тому СР має навчальне, особисте та суспільне значення.

Навчальна діяльність характеризується суб'єктністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, наявністю структури та змісту.

Особливими ознаками самостійної навчальної діяльності є такі:

- зміни самого суб'єкта;
- залежність від рівня розвитку аспіранта та опора на досягнутий рівень розвитку;
- засвоєння загальних способів дій та наукових понять;
- передумання загальних засобів дій вирішенню завдань;
- залежність змін психічних властивостей та поведінки тих, хто навчається, від результатів їх власних дій.

Виконання самостійної роботи передбачає:

1. Опрацювання навчальної літератури за допомогою бібліотеки університету, мережі Інтернет.

2. Вивчення навчального матеріалу, який дається для самостійної роботи.

3. Засвоєння знань, видів та способів діяльності в конкретній предметній галузі.

4. Самоперевірка засвоєних знань за допомогою представлених питань.

За необхідності можна отримати індивідуальну консультацію викладача щодо виконання самостійної роботи. Для цього на кафедрі кожного семестру розробляється графік консультацій викладачів.

Завдання самостійної роботи:

1. Функційні особливості та структура Мілтон-моделі.
2. Поняття про гіпноз.
3. Основні поняття сугестивної лінгвістики.
4. Постулати сугестивної лінгвістики.
5. Поняття про сугестивний текст.
6. Поняття про патогенний текст.
7. Лінгвістичні рівні впливу.
8. Екстралінгвальні фактори впливу.
9. Сугестогенні дискурси.
10. Комунікація як інструмент побудови репутації та впливу на оточуючих.

Оцінювання виконання даних самостійних завдань: за кожне завдання можна отримати максимум 2 бали. Виконання завдань буде оцінюватися за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання.

Самостійна робота по кожній темі також включає: опрацювання та аналіз лекційного матеріалу та підготовка до практичних занять.

Література для самопідготовки:

1. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
2. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с..
3. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
4. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ «ХП», 2022. 340 с.
5. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
6. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

Додаткова література

1. Flanagan, A., Metzger, M., 2020. Internet use in the contemporary media environment. *Human Communication Research* 27, 181.
2. Robert B. Cialdini *Influence: The Psychology of Persuasion*. Revised Edition. 2021.
3. Synhaivska I., Gura N. The influence of parental factors on manufacturing organization personnel's career development. *Working for the greater good : abstract book of 19th EAWOP Congress (29 May – 1 June 2019, Turin, Italy) / The European Association for Work & Organizational Psychology*, 2019. P. 2060.
4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.
5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комунікативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. *Проблеми сучасної психології*, №3, 48-57.
6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.
7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комунікативних умінь майбутніх менеджерів// В.В. Шаполова // *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал*. – Х.: НТУ «ХП», 2020. — №2. — С. 54-64.

Методичні рекомендації/навчально-методичні матеріали до проведення практичних занять

План практичних занять

Тема	Кількість годин
Психологія впливу.	2
Спілкування в системі міжособистісних і суспільних стосунків як джерело впливу.	2
Комунікативний бік спілкування в професійному просторі.	2
Інтерактивний бік спілкування.	2
Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.	2
Вплив як маніпуляція.	2
Вплив у різних сферах життєдіяльності.	2
Теорії захисту від впливів.	2
Особливості комунікації в цифровому середовищі.	2
Вплив культурних відмінностей на комунікаційний процес в професійному середовищі: сучасні тенденції.	2

Зміст та практичні завдання до занять

Тема №1. Психологія впливу.

Понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу. Різні параметри впливу.

Практичне заняття: аналітичне завдання із визначення критеріїв впливу в професійній діяльності

Тема №2. Спілкування в системі міжособистісних і суспільних стосунків як джерело впливу.

Поняття та явища соціальної перцепції. Відомі експерименти та дослідження соціальної перцепції.

Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення актуальності та значення відомих експериментів та досліджень соціальної перцепції для сучасності

Тема №3. Комунікативний бік спілкування в професійному просторі.

Оптико-кінетична, паралінгвістична і екстралінгвістична системи знаків як інструменти впливу в професійній діяльності. Організація простору й часу комунікативного процесу як інструмент підвищення професійної мобільності.

Практичне заняття: аналіз вербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали).

Тема № 4. Інтерактивний бік спілкування.

Конфліктна взаємодія в діловому просторі. Види та фази конфліктної взаємодії. Конфлікт як можливість підвищення ефективності професійної діяльності та побудови успішної кар'єри. Управління конфліктом в професійній діяльності.

Практичне заняття: аналіз невербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали)

Тема №5. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.

Явний і прихований вплив. Принцип «взаємного обміну», принцип «зобов'язання й послідовності», принцип «соціального доказу», принцип «прихильності», принцип «авторитету», принцип «дефіциту».

Практичне заняття: аналіз прийомів нейролінгвістичного програмування в діловому просторі.

Тема №6. Вплив як маніпуляція.

Маніпулятори: соціально-психологічні партрети. Всесвітньовідомі маніпулятори та їх життєвий шлях.

Практичне заняття: аналіз соціально-психологічних характеристик та життєвого шляху всесвітньовідомих маніпуляторів.

Тема №7. Вплив у різних сферах життєдіяльності.

Вікно Овертона. Психологічні механізми впливу на особистість в культурі. Вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини.

Практичне заняття: вікно Овертона в нашому житті.

Тема №8. Теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння впливам. Соціально-психологічні характеристики професіонала, що успішно протистоїть впливу та маніпуляції. Контрманіпуляція. Цивілізоване протистояння впливу.

Практичне заняття: соціально-психологічні характеристики професіонала, що успішно протистоїть впливу та маніпуляції (відео матеріали).

Тема №9. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Побудова простору онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Інформаційно-психологічна безпека особистості в онлайн середовищі

Практичне заняття: онлайн середовище: критерії успішності та провалу комунікатора.

Тема №10. Особливості комунікації в цифровому середовищі.

Побудова простору онлайн-спілкування як елемент професійної успішності. Інформаційно-психологічна безпека особистості в онлайн середовищі

Практичне заняття: побудова екологічної комунікації в міжнародних командах: аналіз реального досвіду провідних компаній.

Кожне з практичних завдань оцінюється максимальною кількістю балів – 2, оцінюється за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно.

Рекомендовані джерела:

1. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.
2. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с..
3. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
4. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ “ХП”, 2022. 340 с.
5. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.
6. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

Додаткова література

1. Flanagan, A., Metzger, M., 2020. Internet use in the contemporary media environment. Human Communication Research 27, 181.
2. Robert B. Cialdini Influence: The Psychology of Persuasion. Revised Edition. 2021.
3. Synhaivska I., Gura N. The influence of parental factors on manufacturing organization personnel’s career development. Working for the greater good : abstract book of 19th EAWOP Congress (29 May – 1 June 2019, Turin, Italy) / The European Association for Work & Organizational Psychology, 2019. P. 2060.
4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.

5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комунікативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. Проблеми сучасної психології, №3, 48-57.

6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.

7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комунікативних умінь майбутніх менеджерів// В.В. Шаполова // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал. – Х.: НТУ «ХП», 2020. — №2. — С. 54-64.

Навчально-методичні матеріали для поточного й підсумкового контролю

Організація процедури оцінювання

Підсумкова оцінка по дисципліні вираховується як сума балів поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає оцінювання:

- активності під час аудиторних занять
- виконання завдань самостійної роботи
- виконання практичних завдань
- поточного тестування засвоєння матеріалу дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, який передбачає усну відповідь по екзаменаційному білету. Екзаменаційний білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір номеру екзаменаційного білету та номеру практичного завдання здійснюється випадковим чином (спочатку обирається білет, в якому зазначено два теоретичні питання, потім обирається номер практичного завдання). Після отримання білету та практичного завдання, аспіранти мають можливість підготуватись до відповіді протягом 20 хвилин. Після вислуховування всіх відповідей аспірантів оголошуються оцінки за екзамен та підсумкова оцінка по дисципліні. Підсумкова оцінка вносяться у Відомість обліку успішності. Відомість передається в аспірантуру у день проведення екзамену.

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”

Кафедра: *педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад.*

І.А. Зязюна

Спеціальність *053 – «Психологія»*

Освітня програма *Психологія*

Навчальна дисципліна *Психологія професіоналізму*

Семестр *III*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Розкрийте причини, передумови, корені маніпуляції.
2. Охарактеризуйте універсальний алгоритм захисту
3. Практичне завдання

Здобувач, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися до апеляційної комісії у день оголошення результатів оцінювання. Апеляція має бути розглянута на засіданні апеляційної комісії не пізніше наступного дня після її подання. Здобувач, який подав апеляцію, має право бути присутнім при розгляді своєї заяви. Апеляційна комісія створюється розпорядженням директора інституту.

Докладно процес апеляції описаний у Положенні про організацію освітнього процесу в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» (https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/01/Polozhennya_pro_organizatsiyu_osvitnogo_protseesu_29_11_2023.pdf).

Підсумкова оцінка по дисципліні розраховується як сума балів:

Види діяльності	Бали
Тема 1	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання із визначення критеріїв впливу в професійній діяльності	2
Самостійна робота: функційні особливості та структура Мілтон-моделі	2
Тема 2	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення актуальності та значення відомих експериментів та досліджень соціальної перцепції для сучасності	2
Самостійна робота: основні поняття сугестивної лінгвістики	2
Тема 3	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз вербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали)	2
Самостійна робота: основні поняття сугестивної лінгвістики	2
Тема 4	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз невербальних сигналів комунікації відомих людей (відео матеріали)	2
Самостійна робота: постулати сугестивної лінгвістики	2
Тема 5	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз прийомів нейролінгвістичного програмування в діловому просторі	2
Самостійна робота: поняття про сугестивний текст	2
Тема 6	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналіз соціально-психологічних	2

характеристик та життєвого шляху всесвітньовідомих маніпуляторів	
Самостійна робота: поняття про патогенний текст	2
Тема 7	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: вікно Овертона в нашому житті	2
Самостійна робота: лінгвістичні рівні впливу	2
Тема 8	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: соціально-психологічні характеристики професіонала, що успішно протистоїть впливу та маніпуляції (відео матеріали)	2
Самостійна робота: екстралінгвальні фактори впливу	2
Тема 9	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: онлайн середовище: критерії успішності та провалу комунікатора	2
Самостійна робота: сугестогенні дискурси	2
Тема 10	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: побудова екологічної комунікації в міжнародних командах: аналіз реального досвіду провідних компаній	2
Самостійна робота: комунікація як інструмент побудови репутації та впливу на оточуючих	2
Поточне опитування щодо результатів опрацювання лекційного матеріалу	30
Підсумковий контроль: Іспит	20
Всього	100

Докладний зміст завдань самостійної роботи та практичних завдань на заняттях наведено у розділах «Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу аспірантів» та «Методичні рекомендації/навчально-методичні матеріали до проведення практичних занять».

Виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи **оцінюється за критеріями:** обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно.

Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей. Для підготовки до поточного оцінювання аспіранти можуть використати контрольні питання по дисципліні, наведені нижче.

Критерії оцінювання підсумкового екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Можуть бути незначні неточності	20-18
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Практичне завдання виконано повно, з глибоким обґрунтуванням. Відповіді можуть містити певні неточності	17-15
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	14-12
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	9-11
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	6-8
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	3-5
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-2

Аспіранти мають можливість підготуватись до заліку по контрольним питанням до дисципліни та практичним завданням підсумкового контролю.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ:

Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона).

2. Опишіть схему Г. Лассуела при аналізі ефективності комунікації
3. Охарактеризуйте комунікативні бар'єри і засоби їх подолання.
4. Розкрийте значення невербального спілкування в різних сферах життєдіяльності особистості.
5. Опишіть типи невербальних реакцій
6. Охарактеризуйте оптико-кінетичний канал передачі інформації.
7. Розкрийте пара- і екстралінгвістичні явища та їх роль в комунікації.
8. Охарактеризуйте спілкування як сприйняття людьми один одного.
9. Охарактеризуйте механізми соціальної перцепції: ідентифікація, емпатія, рефлексія.
10. Розкрийте характеристики інтерактивної сторони спілкування.
11. Опишіть індивідуальні особливості спілкування.
12. Дайте порівняльну характеристику переконання і навіювання.
13. Охарактеризуйте поштовх до наслідування як спосіб дії на людину.
14. Охарактеризуйте зараження як спосіб дії на людину.

15. Розкрийте типи психологічного впливу.
16. Охарактеризуйте ефекти соціальної перцепції. Явище стереотипізації.
17. Охарактеризуйте поняття каузальної атрибуції.
18. Розкрийте соціально-психологічні закономірності іміджу
19. Охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», «соціальний вплив» та «психологічний вплив».
20. Охарактеризуйте основні механізми впливу.
21. Визначте ефективність впливів.
22. Охарактеризуйте конструктивні-неконструктивні види впливу і контрвпливу за О. Сидоренко.
23. Охарактеризуйте явний і прихований вплив.
24. Розкрийте значення нейролінгвістичного програмування (НЛП) в житті людини.
25. Охарактеризуйте методи переконання.
26. Охарактеризуйте соціальні автоматизми за Р.Чальдині
27. Опишіть явище соціально-психологічної маніпуляції.
28. Визначте критерії, ознаки маніпуляції.
29. Визначте причини, передумови, корені маніпуляції.
30. Розкрийте мішені маніпуляторів свідомості.
31. Дайте характеристику видам маніпулятивного впливу.
32. Розкрийте складові маніпуляції.
33. Охарактеризуйте залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів.
34. Охарактеризуйте вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.
35. Охарактеризуйте масові впливи у великих групах.
36. Розкрийте феномен деструктивних культів й контролю свідомості.
37. Розкрийте групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культі.
38. Опишіть психологічні механізми впливу на особистість в культі.
39. Охарактеризуйте явище соціально-психологічної маніпуляції в діловому просторі.
40. Охарактеризуйте вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини.
41. Розкрийте психологічні особливості протистояння впливам.
42. Охарактеризуйте універсальний алгоритм захисту.
43. Охарактеризуйте активний і пасивний захист.
44. Розкрийте специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.
45. Дайте визначення та основні характеристики контрманіпуляції.
46. Опишіть способи виявлення обману чи спроби впливу.
47. Охарактеризуйте цивілізоване протистояння впливу.
48. Визначте інформаційно-психологічну безпеку особистості: стан та можливості психологічного захисту.
49. Охарактеризуйте проблеми соціально-психологічної екології и безпеки.

50. Охарактеризуйте можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу и переконування.
51. Розкрийте особливості комунікації в цифровому середовищі.
52. Охарактеризуйте побудову простору онлайн-спілкування як елемент професійної успішності.
53. Дайте визначення інформаційно-психологічній безпеці особистості в онлайн середовищі.
54. Опишіть особливості комунікації в цифровому середовищі.
55. Опишіть принципи побудови простору онлайн-спілкування як елементу професійної успішності.
56. Охарактеризуйте функційні особливості та структура Мілтон-моделі.
57. Розкрийте поняття про гіпноз.
58. Охарактеризуйте основні поняття сугестивної лінгвістики.
59. Розкрийте постулати сугестивної лінгвістики.
60. Розкрийте поняття про сугестивний текст.
61. Розкрийте поняття про патогенний текст.
62. Охарактеризуйте лінгвістичні рівні впливу.
63. Охарактеризуйте екстралінгвальні фактори впливу.
64. Охарактеризуйте сугестогенні дискурси.
65. Розкрийте комунікацію як інструмент побудови репутації та впливу на оточуючих.

1. Практичне завдання

Виявлення ролі впливу в професійній діяльності.

2. Практичне завдання

Соціально-психологічні експеримент в малих та великих групах.

3. Практичне завдання

Аналіз вербальних сигналів комунікації відомих людей

4. Практичне завдання

Аналіз невербальних сигналів комунікації відомих людей

5. Практичне завдання

НЛП: історія створення та головні закономірності.

6. Практичне завдання

Відомі маніпулятори: їх методи, якості, здібності, зовнішні характеристики.

7. Практичне завдання

Створення власного вікна Овертона з описом усіх шагів досягнення поставленої мети.

8. Практичне завдання

Аналіз характеристик корисного, цікавого та ефективного онлайн середовища.

9. Практичне завдання

Аналіз правильних та неправильних профілів в соцмережах. Створення власного «Портрету професіонала».

Створення власного профілю в інтернеті відповідно до розглянутих вимог.

10. Практичне завдання

Провідні компанії світу в крос-культурному контексті: досвіт розвитку.

Матеріали для підготовки:

Основна література

1. Дружинець М.Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса, 2019.

2. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. / А. Піз, Б. Піз // К: КМ-БУКС, 2021, 416 с..

3. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

4. Романовський О.Г., Грень Л.М., Грибко О.В., Грабар Н.С., Черкашин А.І., Хмиров І.М. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія. Х.: НТУ "ХП", 2022. 340 с.

5. Поясок Т. Б. Загальна психологія: навчальний посібник / Т.Б. Поясок, О.І. Беспарточна, О.В. Квасник, В.В. Шаполова. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2023. – 512 с.

6. Поліщук В.М. Соціальна психологія. (програмні основи, змістові модулі) : навч. посіб. / В.М. Поліщук . – Суми : Університетська книга, 2021. – 217 с.

Додаткова література

1. Flanagan, A., Metzger, M., 2020. Internet use in the contemporary media environment. *Human Communication Research* 27, 181.

2. Robert B. Cialdini *Influence: The Psychology of Persuasion*. Revised Edition. 2021.

3. Synhaivska I., Gura N. The influence of parental factors on manufacturing organization personnel's career development. *Working for the greater good : abstract book of 19th EAWOP Congress (29 May – 1 June 2019, Turin, Italy) / The European Association for Work & Organizational Psychology*, 2019. P. 2060.

4. Левадна К. Ю. Педагогічні умови формування крос-культурної компетентності майбутніх менеджерів готельного бізнесу. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.

5. Підбуцька, Н. В., Книш, А. Є., Богдан, Ж.Б., Чебакова, Ю.Г. (2021). Комунікативні властивості студентів-психологів, схильних до лідерства. *Проблеми сучасної психології*, №3, 48-57.

6. Психологія управління: навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання / О.Г. Романовський, Л.М. Грень, В.Є. Михайличенко, В.М. Кобець – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2023. – 52 с.

7. Шаполова В.В. Ефективність методу графічної фасилітації під час вдосконалення комунікативних умінь майбутніх менеджерів// В.В. Шаполова // *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія : щоквартальний науково-практичний журнал*. – Х.: НТУ «ХП», 2020. — №2. — С. 54-64.

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua>
2. <http://library.kpi.kharkov.ua/uk>
3. <https://repository.kpi.kharkov.ua/home>